

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Pénteken Augustus' 15-dik napján, 1817-dik esztendőben.

L o n d o n.

A' Ministeroknak nem kevés kedveltségekre ütött-ki nem rég' egy Mackinley nevű, igen nagy lázszasztónak tartatott bűnösnek pere Skotziában Edinburgban. Ő Glasgontól, hol a' múlt és folyó esztendőben oly sok nyughatatlanságok folytak. Az Anglus törvények szerént bizonyos kérdések vagynak határozatra, mellyeket valamely bűnösnek pere' alkalmatosságával a' bizonyosságoknak eleikbe terjeszteni szoktak. Így történt most is. Campbell nevű ember volt az első, kit, mint Mackinley ellen való bizonyóságot a' törvényszék' eleibe előállítottak, 's egy szokott kérdést eleibe terjesztettek, melly e' volt: Nem kapott-e valakitől valami jutalmat vagy ígéret-tételt, azért, ha Mackinley ellen bizonyóságot fog lenni? — Mindenek azt gondolták, hogy Campbell tsak azt fogja röviden felelni, hogy semmit se kapott senkitől, 's tsak elhűlték rajta, hogy ekképpen felelt: — „De kaptam; mert a' Korona' Prokurátora azt ígérte: hogy semmi büntetésem nem fog lenni; hogy a' Prusziába való kivándorlásra passust kapok; 's úti költséget is ígért, ha, mint bizonyág, Mackinley ellen, vallani fogok. Egy pár tizpökrevalót már adott is; a' pénzről azt mondotta, hogy azt azután fogja általadni, minekutánna az ítélet kimondatik.“ — Ezen nyilatkoztatás után a' Campbell bizonyóságtétele nem fogadtatott-el, 's az

ő utánna következett bizonyóságok is vagy négyen, semmi nevezetes vallást nem tévén, a' Korona' Prokurátora meggondolkozott, 's a' Mackinley ellen való vádat maga vissza vette.

Két Anglus Lordok, Belmore és Craven, elútoztak Ásiába a' Szentföldre mindenik a' maga tulajdon hajóján. Craven még nem irt onnét vissza semmit; hanem Belmoretól már érkeztek tudósítások. Azt írja, hogy most Jerusalemben tartózkodik; a' Kalvariahegynek tövében van szálláson. Minden órán Damascus felé fogja onnét útját venni.

A' Lord Amherst hajótöréséről, ki Khinába rendkívülvaló követségbe volt rendeltetve, hanem a' Császárhoz audienziára nem hotsáttatván, onnét visszafelé folytatta evezését, már bizonyos és környülállásos tudósítások érkeztek. Februarius' 18-dikán reggel 7 óratájban a' Java és Sumatra között találtató Sunda nevű igen nevezetes szoros tengeren Middle-Islandnak Északi tsutsánál történt a' szerentséltenség, hol az Alcestének fenéke közsiklához tsapódván, egyszerre oly nagy lyukat kapott, hogy a' herohanó viznek soksága miatt sietve oda kellett azt hagyni. Lord Amherst a' hozzátartozókkal egy fedetlen tsajkán evezett által Bataviába, a' hova Febr. 25-dikán érkezett meg szerentsésen. Maxwell az Alceste' Kapitánya pedig és a' hajós legények Middle-Islandnak partjaira kaptak-ki, a' hol azon iparkodtak, hogy a' hajórol még a' mit lehet oda kirakhassanak s'

megtarthassanak, míg az alatt *Bataviából* hajó érkezett oda, a' melly őket is szerentsésen felrakta 's elvitte. Mindegygyütt 225-tön voltak. Mikor a' Bataviai hajó megérkezett hozzájuk, a' sziget' lakosai az úgynevezett *Malayok* már valami 6 vagy 7 százan körül vették volt őket, 's megakarták támadni.

A' *Londoni* újságlevelek bosszankodva írják, hogy az Afrikai tolvaj Státusoknak hajóik, ismét minden tartózkodás nélkül folytatják a' ragadozást. —

Léd a' nevű *Bordeauxból Bréma* felé evező hajót Julius' 25-dikén a' Frantzia partoktól nem messze *Quessant* táján fogott-el két *Tunisi* fegyveres hajó, mellyek közzül egygyiknek *Taska* a' neve. A' mi több, azután még a' *Corunna* (Spanyol) kikötőhelybe is bevezni mérésztettek eleségért 's friss vizért, 's ragadományokat is bevezetltek oda; 's minekutánna szükséges eledellel 's vízzel megakodtak volna, egész bátorsággal tovább folytatták útjokat Tunis felé. —

Az *Industry* nevű Orosz Brigget is elfogni mérésztelte hasonlóképpen nem messze a' Frantzia partoktól *Finis-terre* táján Junius' 8-dikén egy *Algiriai* prédáló hajó: de meg adta az árát mérésztégének, 's vigyázatlanságának, mint-hogy az Orosz Kapitányt öt Orosz hajós legényekkel együtt a' hajón hagyván 's csak 11 Török hajóslegényt hagyván mellettek, ezek Junius' 11-dikén a' tizenegy Törököt nyakon kapták 's rendre mind a' tengerbe hányták őket. Az Orosz Kapitány' neve *Schumann*, ki is Jul. 7-dikén szerentsésen megérkezett visszszanyert hajójával 's öt hajós legényeivel, *Lisbonához*.

R o m a.

Julius 28-dikán titkos *Consistoriumot* tartván Pápa ö Szentsége, egy fontos beszédet intézett a' Kardinálisokhoz, melyben két nevezetes tárgyakról tett jelentést ö Eminentziájoknak, úgymint:

hogy a' Romai Szent Szék és XVIII-dik Lajos Frantzia Király között való új *Concordata* megkészlült, 's hogy ö Szentsége ennek alkalmatosságával öt új Kardinálisokat nevezett-ki, kik között van *Talleyrand-Perigord Angelicus Sándor* is, a' *Rheimsi* volt Ersek. Született *Párisban* 1757-ben. A' *Concordatának* foglalatlja ez: —

„*Hetedik Pius Pápa ö Szentsége, és XVIII-dik Lajos Frantzia ország 's Navarra Királya között való Egygyezés.*

„Ö Szentsége VII-dik Pius Pápa és ö Legkeresztényebb Felsége, annak leghatóságabb ohajtásától lelkesítettén, hogy azon szenvedéseknek, mellyek Frantziaországban az Egyházat ily sok esztendőktől fogva látogatják, egészszen véget vehessenek, és a' Religiónak ezen országban a' maga régi fényességét vissza adhassák, minekutánna a' *Szent Lajos Unokájának* a' maga Ösei' thronusára való szerentsés visszaterése a' papi dolgoknak ezen országban való jobb elrendeltetését megengedte volna, meghatározták, hogy egygyütt közönséges Egygyezésre lépjenek, melly mellett azonközben fenntartják magoknak azt, hogy a' *Catholica Religiónak* ügyéről még továbbá is, 's még gazdagabb mértékszerént, gondoskodni fognak. — „Ehez képepest VII-dik Pius Pápa ö Szentsége, *Consalvi Ercole* ö Eminentziáját, a' Romai Szent Egyház' Kardinálisát, Sz. *Agatha* Diaconusát (ad *Saburram*), a' maga Titoknokját — ö Felsége Frantziaország' és Navarra' Királya pedig Gróf *Blacas Casimir János Péter* ö Excellentiáját, *Aulps* és *Roland* Marquisát, Frantziaországi Páris' a' Királyi ruhák' kamarája' Pó Mesterét (*Grand Maître de la Garderobe*), a' Szent Széknél lévő rendkívül való fő-rangú Követjét — a' magok tellyes hatalmú Bizlosaikká kinevezték — kik is a' magok jó és illendő formában találtattott meghatalmazó irásaikat egymástól

költsönösen általtserélvén; az itt következő tikkelyekben egygyeztek-meg:

I. Tzik. A' X-dik Leo Pápa 's I-ő Ferentz Frantzia Király között kötött *Concordata*, helyre állittatik.

II. Tzik. Ennek következése szerint, az 1801-ben Julius' 15-dikén kötött *Concordatának* ereje megszűnik lenni. —

III. Tzik. Azok az úgynevezett *Organicus Tzikkelyek*, a' mellyek ő Szeintségének előrevaló tudta nélkül készültek 's ő Szeintségének minden helybehagyása nélkül 1802-tőben Aprilis' 8-dikán, az 1801-ben Julius' 15-dikén készült *Concordatával* egygyütt hirdettettek ki, minden tekintetekben, a' mik az Egyháznak tudományával és törvényeivel ellenszennyeznek, eltöröltetnek. —

IV. Tzik. Azon Püspöki megyék, mellyek Frantziaországban az ő Szeintsége 1801-ben Nov. 29-dikén költ Bullájának erejeszerént eltöröltettek vala, annyi számra állittassanak vissza, mint közönséges megegygyezéssel a' Religiónak nagyobb javára, meghatározatik. —

V. Tzik. Mind azok az Érseki és Püspöki megyék, mellyek a' nevezett, 1801-ben Nov. 29-dikén költ Bullának ereje szerint Frantziaországban felállittattak, valamint szintén ezen megyéknek mostani Birtokosaik is, megtartatnak. —

VI. Tzik. Ezen előbbeni tikkelynek foglalataja, melly által a' rendeltetik, hogy a' Frantziaországban fennálló Érsekségeknek 's Püspökségeknek mostani valóságos Birtokosaik megmaradjanak, bizonyos kivételeket, a' mellyek fontos és törvényes okokon fundáltatni fognak, telyességgel meg ne' akadályoztathat, 's ellene nem állhatnak annak, hogy a' mostani említett megyék' Birtokosaik közzül némelyek más megyékbe által ne' tétetthessenek. —

VII. Tzik. Valamint a' most fennálló úgy a' még felállittatandó Püspöki

megyék, mostani Birtokosaiknak 's az üresenlévő Székek' Káptalannyaiknak megegygyezésekkel, oly határokat fognak kapni, mellyek azoknak jobb kormányoztassókra nézve a' czéllal legmeggygyezőbbeknek fognak tenni. —

VIII. Tzik. Valamint a' most fennálló úgy az ezután felállittandó Püspökségeknek, illendő vagyonok rendeltetnek fekvő jószágokban és a' Státus' kassájából való kész pénzben, mihelyest ezt a' környüállások megengedik: addig is pedig ezeknek az Egyházi Pásztoroknak illendő jövedelmek rendeltetnek az ő állapotjuknak jobb kárba lejendő helyhezttetésekére. Hasonló gond fordittatik valamint a' fennálló úgy a' még felállittatandó Káptalanoknak 's Plebániáknak jövedelmekire is. —

IX. Tzik. Ő Szeintsége és ő Legkeresztényebb Felsege mind azokat a' szenvedéseket esmerik, mellyek a' Gallicana Egyházakon fekszenek. Megesmerik azt is, melly hasznos legyen a' most fennálló Püspökségeknek mennél hamarabb lejendő szaporittatása. Erre nézve ő Szeintsége, hogy ily nagy haszon tovább ne' halogatódjon, haladék nélkül egy Bullát fog az új Püspökségeknek felállittatások, 's a' feljebb említett megyék' határaiknak ki-rendeltetése eránt, kiadni. —

X. Tzik. Ő Legkeresztényebb Felsege, hogy a' Religio eránt viseltető buzgóságának egy új bizonyosságát mutassa, ezeránt ő Szeintségével tartandó további tanátskozás után, minden hatalmában lévő eszközöket arra fog fordítani, hogy azon rosszsakat és akadályokat, mellyek a' Religio' javának 's az az Egyházi törvények' betöltetésének útjában állanak, azonnal el hárithassa, mihelyest lehet. —

XI. Tzik. Azoknak a' hajdani Apáturságoknak vidékeik, mellyek eddig egy Püspöki megyéhez sem tartoztak (*Abbatiarum nullius dioecesis*), azokhoz a' megyékhez tsatoltatnak, a' mellyeknek ha-

tárai között, a határoknak új elintéztése után találhatni fognak

XII. Tzík. A' jelenlévő Alkunak I-ső Izikkelyében előfordult határozás azon *Concordatának* helyreállítatására nézve a' melly Frantzia országban 1789-izig fennállott, nem fogja magával hozni azon Apáturaságoknak, Priorságoknak, 's egyéb akkor fennállott Prébendáknak (papi jövedelmeknek) helyreállítatásokat is. De egyéberánt mind azoknak a' Prébendáknak, mellyek ennekutánna felállíthatnak, alája kell az említett *Concordata'* rendelkezéseinek vettettetniek. —

XIII. Tzík. A' jelenlévő Egygyezés' megerősítettése' kiterjedésének, egy hónap alatt, vagy ha lehet még hamarabb is meg kell esni. —

XIV. Tzík. Mihelyest ezen megerősített Egygyezés költsönösön kiterjedtik, ezt ő Szentsége még egy Bulla által is meg fogja erősíteni, 's a' megyék' határainak elintéztetését, egy más Bulla által állandóvá tenni. —

Melynek hitelesítéséül a' két Rész' Biztosai a' jelenlévő Egygyezést aláírták 's arra a' magok pelsétjeket reá nyomták.

Igy történt *Romában* Jun. 11-dik napján 1817-ben. —

„*Blacas d Aulps.*

„*Consalvi Ercole,* Kardinális.

A' *Talleyrandon* kívül most kineveztetett más négy Kardinálisok, ezek: *Francesco Cesarei-Leoni,* Decano della sacra Rota Romana, szül. *Peruginában* 1. Jan. 1757.

Antonio Lante, Decano de' Chierici della Rev. Camera apostolica, szül. *Romában* 17. Dec. 1777.

Cesar Guillaume de la Lauzerne, *Langresi* volt Püspök, szül. *Párisban* Januariusban 1738.

Louis François de Beaussset, Aldési volt Püspök, szül. a' *St. Tamás* megyéjében 1749. eszt.

* * *

Pápa ő Szentsége ilyen írást küldött a' Frantziaországi Ersekekhez és Püspökök: —

Tiszteletreméltó Atyámfiai és kedves Fiaim!

Köszönet és Apostoli áldás!

„Ha ily sok rettentő özszerázattatás után azt a' szőlős kertet megtekintjük, mellyet az Úr a' szép Frantziaországba plántált: tsak hamar szemünkbe tűnik, hogy annak legjobb megmiveltetése attól légyen felfüggesztelve, hogy több munkások állíttassanak belé. Ily vélekedésben van a' mi Kristusban igen szeretett fiunk *Lajos* ő Legkeresztényebb Felsége is. Meggyőzöttelve lévén ő Felsége affelől, hogy ezen eszköz ennek a' nagy Királyságnak papi állapotját a' szélveszek által lett megrongálatása után megerősíteni fogja, ezen gondoskodásával meg egyezőleg tudunkra adta a' Püspökségek' számának neveltetését tárgyazó kívánságát. Nem tartjuk szükségesnek néktek előrelévő nyilatkoztatást tenni affelől, melly örvendező készséggel elő segélleni kívánnjuk mi, Apostoli hatalmunk által, egy ilyen vallásos Királynak kegyes ohajtásait; mert nem az emberi dolgok' változandósága az, mint *I-ső Inocentzius* mondja, a' mi belénk azt a' gondolatot adta, hogy a' Szentegyház' állapotját megváltoztassuk; hanem szerentséseknek tartjuk magunkat, hogy az isten annak bételesítésére módot adott, a' mit régen ohajtottunk, 's a' melynek végrehajtását tsak meggyőzhetetlen akadályok gátolták-meg. Minthogy chezképpest a' mi célzásunk az, hogy Frantziaországban a' most fennálló Püspöki megyéket megtartván, több más újabbakat is felállítsunk azok között, mellyek az 1801-dik esztendő előtt fennállottak; erre nézve elkerülhetetlenül szükséges leszen az, hogy a' megyék új felosztatást kapjanak, melyből mi az Úrnak nyájára nézve legnagyobb

hasznokat remélünk. Tehát nem kételkedünk legkisebbit is az eránt, hogy ezen felosztásban ti is meg fogtok egygyezni, önnön tapasztalásokból tudván, hogy melly nagy hasznok származzanak ebből a megyéknek jó kormányoztatásokra. Telyes bizodalommal intézzük tehát ezen írásunkat hozzátok. Ez a dolog, Tiszteletreméltó szeretett fiaim, a' lelkek' idvességét illeti, a' melly tekintetben semmi áldozat-tétel nem igen nagy, minthogy ezt a' mi Idvezítőnk a' maga vérén vásárlotta meg. Nyilatkoztassátok hi siető válaszlástok által azeránt való készségteket, hogy gondoskodásunknak 's a' Legkeresztényebb Király' hasznos célzásának eleget tenni kívántok, hogy ily jó igyekezetek valahogy semmiféle részrehajlás' lelke által meg ne gátoltassanak. Egyszermind kérjük a' minden áldások' adóját, hogy azokat reátok töltsék ki, melly mellett mi atyai jó akaratumunknak bizonyosságúl, Apostoli áldásunkat adjuk néktek. —

„*XII-dik Pius, Pápa.*
„*Consalvi, Cardinalis.*

S t o c k h o l m.

A' Keronacrökös, mikor a' maga fia't a' Státustanátsba hevezette volna, így végezte azon hozzá intézett beszédjét, melly a' 12-dik számú M. Kurirban félbe maradt: —

„Ez az az egyetlenegy, józan okossággal megegyező kormányozási Systema, a' melly egy oly néphez méltó, melly a' maga méltóságát érzi, jusait félti, 's ezeket állandóképpen meghatározni kívánnya. —

„Hogy ily nagy *resultatumot* elérhessünk, 's kormányozási Systemánkat a' tökéletességnek ily nagy gráditsára fel-emelhessük, az a' célzása ö Felsőségének, hogy az Ország' Rendjeit összehívassa. Ezeknek hazaszereteljekre 's belátásokra akarja bízni, hogy a' magok törvényhozó'i hatalmuk által ezt a' tökéletesülést

megegyessék. A' nemzet meg fog felenni ennek a' Felsőség meghívattatásnak, 's elő fogja ezen nemes célzást segélni. Te pedig fiam, melly szerentsésnek tarthatod te magadat azéri, hogy oly környütlások között botsáttatol-be a' Státustanátsba, midőn abban ily fontos dolgok fognak a' tanátskozásnak tárgyai lenni! Te, tudod már most, hogy mik legyenek a' principiumai annak a' haza' atyának; a' kívül éppen azon egy gondolatban lenni, 's éppen azon érzékenységgel birni szerentsém van. Járják által szívedet Julius' 4-dik napjának reád nézve felséges és nevezetes minden tárgyai! Jusson eszedbe, hogy ezeknek resultatumai által annak a' drága jó Királynak kell megjutalmaztatni, ki a' maga szívének egész nyájasságát nékünk szentelte, ki a' maga hosszú és ditsösséges pályafutása után a' bizodalomnak és szeretetnek még egy utolsó tekintetét fogja reád vetni. —

„Már most elérted azt az időt, melyben a' mi törvényeink szerént nem vagy többé az atyai hatalom alatt: de a' melly hatalom, fiam, mint magad jól tudod, eddig se' volt reád nézve soha egyéb az én nyájasságom' hatalmánál; ezt pedig, fiam, sem a' törvények sem a' te idő meg nem gyengithetik soha, és te mind addig meg fogsz ezen nyájasságnak felvigyázása alatt maradni, valameddig az isteni gondviselés a' te atyádnak napjait nyújtani fogja. Fordítsd hasznodra, fiam, az időt, mellyel ö bennünket meg fog áldani; erössítsd lelkedet 's természeti tulajdonságaidat (Characteredet), hogy a' reád várokozó gondok és terhek, akár melly szempillantásban készen találjanak tégedet arra, hogy őket elhordozhasd.“

H e l v é t z i a.

Krüdener nevű aszszonyosság egy időtől fogva sok lármát csinál a' maga prédikálásával 's jövendőletéseiivel: hanem nem sokáig szenvedik egyegy helyben

Ezen utolsó időkben (mint a' *Schafhausen* újság írja) *Diessenhofenben* tartózkodván, itt különösen a' 'Sidókra' forspította figyelmességét. *Gajlingen, Randeck*, 's más falukból sokakat magához tsalván közzülől, nagy dolgokat beszéllett nékiek a' nemsokátörtélnendő nagy változásokról, az emberiségnek megtartatásáról, és hogy ők ezen munkában, mint istennek választott népe, mi némű részt fognának venni! El nem felejtette megfenyegetni Helvétziát azeránt, hogy az istennek mitsoda-ostora fogna ott az istenről elfelejtkezett, nyakas, és hitetlen lakosokra, 's a' Kantonok' Országloszékeikre közelgetni, reájok nézve pedig (a' 'Sidókra') mi némű isteni áldások fognak szállani. Hanem észébe vévén nem soká, hogy a' Kanton' előljároi az efféle profétalást nem jó szívvel halgatják, egy fél óra nem telt belé, hogy onnét a' Profetiszsa felkerekedvén, mint gondolják *Höhentwielben* vette útját, melly már a' *Württembergi Király*' határaiban esik.

* * *

Coppethen Jul. 28-dikán szép halotti tisztelettel temették-el a' *Staelné* meg hidegült tetemeit, a' hol Testamentomában kifejezett kívánsága szerént, ősei sírjába tették-bé örök nyugalomra.

M a d r i d.

Az Országloszék legnagyobb pontossággal és keménységgel utánna láttat a' finansziái új plánum' vágrehajtásának. Az *Escorialban*, a' Király' egygyik residenciájában lakó Barátok ő Felségéhez folyamodtak, hogy őket kímélltesse meg ezen adófizetéstől azon privilegiumra néz-

ve, mellyet nékiek a' Spanyol Királyok adtak. A' Király ellenben, a' helyett hogy kérésseket telyesítette volna, megparancsolta, hogy éppen ezen Barátoknál kezdjék az adónak felszedését. (Nem leszzen szükségtelen megjegyezni, hogy ezen új adót a' Pápa' helybehagyásával vetették most Spanyolországban a' papságra.

Spanyol Amerika.

Ezen napokban sokat irtak némely Angliai 's más levelek az Amériki insurgenseknek szerentsés lépéseikről: hanem más ugyantsak Angliai újságlevelek kétségessítették a' dolgot. De újabb tudósítók is érkeztek, mellyek hasonlóképpen nékiek kedveznek, azt erőssítvén, hogy *Boliwár* ugyan vagy két versben keményen vissza veretett, hanem harmadikszor is próbát tévén, ekkor *Caraccast* a' fő várost, elfoglalta. A' melly szerént *Venezuela* már tsaknem egészszen az insurgensek kezében volna; a' Kir. seregek pedig tsak az *Orinoko* mellett volnának még néhány erősségeknek birtokában.

A' *Floridai* tengeren *Amélia* szigetének *Sir Gregor Mac-Gregor* által történt elfoglaltatását is említik ugyantsak ezen Anglus levelek, de boszszankodással, mert azt mondják, hogy ezen Generalis az Egygyesült Státusokban verbuálta össze azon sereget, mellyel a' nevezett szigetre reá rontván azt elfoglalta. — Nem vétett, így szollnak ezen Anglus írók, *Spanyolország* semmit az Egygyesült Státusoknak: sőt legbékeségesebben viseli magát erántok: 's ezek még is megengedik, hogy valaki, titkon, az ő földjökön fegyveres sereget verbuáljon ellené. —

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
Aug. 12-ik napján 325 $\frac{1}{2}$ — 13-dikán 322 $\frac{3}{4}$ — 14-dikén 317 — forintot.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Budán Augustus 3-dikén. Eddig az ideig külön orvosoltatott és gyámolítatott itt a' szenvedő emberiség vagy a' város' Ispotályában, vagy pedig a' Misericordianus Barátoknál. De most, és nevezetesen a' fent írt napon ezen két Intézetek együvé kaptasoltattak, úgy hogy a' kettőből egy közönségek' Betegekháza formáltatott. Egész inneplési czeremoniával vitetett ez végre. Tudniillik minékutánna Aug. 2 - dikán a' sullyosabb nyavalyában lévő betegek a' Város' Ispotályából a' lehető tisztelettel által tétettek volna a' tisztelt Szerzetesek' épületébe, Augustusnak 3 - dikán reggel énekes Misé tartatott a' Vizi Városi Kápolnában. Ennek végeztével a' szegények áldoztak, annakutánna minnyájan új ruhába öltöztek, és egy magát meg neveztetni nem akaró Jóltévőnek jószívűségéből fölöstökömmel meg vendégeltettek. Azután Tiszt. *Szojkovits Ferentz* Plébános és több Városi Tisztviselőikkel, és Biztos urakkal együtt a' Processiót az Országútnerű utzában lévő Barátok' Templomába. Itt a' Magyar Polgári katonaság parádézott, Mélt. *Kovalik János* Püspök úr pedig Nagy Misét mondott. Ezután a' Processió a' Misericordianusok épületéhez folytattatott, a' hol Mélt. *Báró Gerlitz Mihály* úrnak a' Nagy Mélt. Helytartó Szék Tanácsosának mint azon Intézet Fő Commissariusának jelenlétében által adta a' Városi Tanács a' Betegeket. Végre Német Predikáció tartatott, és Te Deum énekelletésével rekesztetett bé az inneplés. Nevezetessé teszi ezen tzeremoniát nem csak az hogy Pest és Buda Városiból számosan voltak azon jelen, hanem különösen ez, hogy az által igen sokan felindultak a' Betegekkel való jó jótételekre, és buzgóságokat egyszeribe hőses adakozásaikkal ki is jelentették.

Pesten Augustus 3 - dikén. Ó Cs.

R. Fő Herczagsége *Ferdinand* Magyar Országnak Kommandirozó Generálisá ezen a' napon igen szép Hadi gyakorlást tartott a' *Rákos* mezején. Három Batalion gyalogságot állított és ágyukat is vitétt ki e' végre. A' kirendelt katonaság olly mesterséges forgásokat csinált, és olly tüzzel tsatázott egymással, hogy a' kisergett néző sokaságnak valóságos gyönyörűséget okozott. Magokra a' katonákra nézve is nagy haszon van az ilyen Hadi játékokban; mivel csak úgy nem hamvadik-he békesség idején sziveikben a' vitézi tűz, ha ottan ottan ilyen gyakorlások által fel ébresztetik az.

* * *

Torontál Vármegyében Zombor

Helységéből Augustus 4 - dikén 1817. *Un* Melly különös, és tsudálatos légyen gyakorta a' természet munkálódása, e' ritka, és figyelmetességet érdemlő, rendkívül való eset, elég bizonyoságu szolgál: A' múlt hónap 21 - dikén bizonyos alatsony sorsú, 28 esztendő, terhes asszonyunknak, a' ki is, férjének már második hitvese, szülő órája el érkezvén, reménysege fölött, ámbár nagy fájdalomak között még is szerentséssen négy élő, a' számnak sokaságához képest különös nagyságú, minden tetemekben tökéletes, sérjfiú gyermekeket hozott e' világra, kik mind a' négyen a' Templomban; az Anyaszentegyház szertartása szerint meg is kereszteltettek; nem lehetett mindazonáltal a' fájdalmas anyának szerentséje, hogy méhének ritka gyümöltsei közül csak egy is életben maradván, öt keserves születésre, helységünket pedig e' ritka történetre, szüntelen emlékeztette volna, mert mind a' négy kised, az egyik ugyan mindjárt más nap és így mind egygyik egymás után egy egy nappal később, a' szülése fel felé vevén, úgy hogy

elsőbb az utolsó szülött, végre pedig az első, ártatlan életének vége lett. Követé ugyan csak nem sokára szép születteit maga a' fájdalmas anya is, a' ki születéstől fogva szüntelen kínokkal gyöttrődvén, e' hónap 2. dikán el' vesztett kisedejének fel keresésére nem csak férjének 's hátra hagyott fiaskájának gyötrelme, hanem helységünk közönséges szánakozása mellett, az örökévalóságba útnakindult. Áldjad az Egeket, magasztaljad az Isteni Gondviselést bushadt Férj! mert néki úgy tettelt, hogy szeretett párodnak drága gyámölteiben itt kedve nem telhetvén, ott azokkal végnélkül örvendjen. — A' sirhalom, melly kedvesidet fűdözi, keletsegesen a' bizonyos reménységgel, hogy a' gyötrelmet, mellyet halálok okozott, az örök vigság megnyerésével akarják néked pótolni!! —

* * *

A' Katonaság számára tett adakozásokról mostanába ilyen tudósítások érkeztek a' Magyar Országai Hadi Kormány-székhez:

A' St. Julien nevet viselő Gyalog Regiment Nevelő Házának T. Nákó Konstanzia Máriafeldi és B. Komlósi Földes Asszonyság 20 öl kemény tűzi fát, — Bayer József Tömösvári Polgár a' közelebb multt Husvét innepére félakó bort, 1 horjut, minden ifjunak egy egy tojást és kalátsot, — T. Gizoni Praefectus úr 20 ft. kész pénzben, két bárányt, egy hold földnek hasznavételét, és ágybeli szalmát, — Tiszt. Györfi Esperest úr annak a' 2 ifjunak, kik a' Krisztus koporsójánál strázsát állottak 2 nap ebédet és vatsorát, — Kalapka József Tömösvári Könyvnyomató 6 rizma írópapirost, 20 tomó író tollat, 5 tuttlet plajbászt, és 20 tollmetező kést - szinte 140 ft. árráig ajándékoztak.

A' Versetzi tanuló Ifjuság a' Siketnéma, és vak katona gyermekek Intézetére: számára 102 ft. gyűjtött és adott által.

* * *

Terjedtségmérő Szerszámok és Eszközök (a' Pesti Mezei Gazdában): —

Valóban szerentsétlennék mondhattuk a' Hazánkat abban, hogy mikor valakinek e' vagy ama' finom szerszám, nevezetesen a' Terjedtségmérő vagy In'senöröknek 's Földmérőknek szükséges; már Bétsig meg-sem állunk, nem tudván hogy itthon nállunk, egy, ámbár Német ember, de Hazánkfia, született Pestli, éppen olyan tökéleteseket készít, valamint Bétsben a' híres Voigtländer, és ugyanannyiért készíti azokat, valamint ez. —

Ennek az ifjú Szerszám-Mesternek a' neve *Haurant János Mihály*, lakik Pesten a' 3 fekete-ló-úttzában, 233 szám alatt (drey Rappangasse, Nro. 133.) Nyolc esztendőig és 2 hónapig dolgozott ez a' Voigtländer híres műhelyében, a' mint a' Bizonyság-levele is mutatja, és minden drága szerszámok' készítése gyakran ment által a' kezén, még a' 17 hüvelykes egész karika, Tsilagnérő (Astrolabium) is, két messzelátóval, északmutatóval, 's a' többi; melynek az ára, most 1600 forint. A' munkája gyönyörű: melynek már itt helyben, nagy Tisztségeknél mutatta próbáját, megelégedésig.

Vármegyék, nagy Városok, Uradalmak, nagy Oskolák és magános személyek is, bizvást folyamodhatnak az említett Mesterhez, mint igen jó erkölcsű és szorgalmatos Ifjúhoz, akár új szerszámok' készíttetése, akár pedig rozszantaknak megtatarozása végett. A' ki az oda-bizással elébb jár; rendszerént annak dolgozik elébb.

Miket készít pedig ez az ügyes ember (és Voigtländer), másszor nevenként és akkori árokkal együtt elő fogjuk adni a' Földmérők pedig, a' kik a' magok' szerszámait, ha bár mindenikkel nem bírnak is, esmerik, laistrom előadás nélkül is jól tudják, mit szokott az ilyen Szerszám-mester készíteni.